

A Régiók Bizottsága véleménye – Erőforrás-hatékony Európa – az Európa 2020 stratégia keretében illeszkedő kiemelt kezdeményezés

(2012/C 9/08)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- kéri, hogy feszebb legyen az erőforrás-hatékony Európa megvalósítására vonatkozó európai bizottsági ütemterv, valamint fontosnak tartja, hogy a mutatók elfogadására már 2012 folyamán sor kerüljön; kéri továbbá, hogy előzetesen egyeztessenek az illetékes helyi és regionális intézményekkel, hogy a mutatók reálisak, és mind a kapacitások, mind pedig a pénzügyi feltételek szempontjából teljesíthetőek legyenek;
- kéri az Európai Bizottságot, hogy vegye fontolóra egy „kosár” elfogadását, amely elsősorban négy erőforrás-felhasználási mutatóból állna. Ezek: a földlábnyom, a nyersanyag-felhasználás (biodiverzitás, biológiai és ásványi erőforrások), a vízlábnyom és az üvegházhatású gázok kibocsátása; hangsúlyozza annak szükségességét, hogy az Európai Bizottság a mutatókat az Európa 2020 stratégiára vonatkozó nemzeti jelentések rendszere, illetve a vonatkozó kiemelt kezdeményezések szerves részévé tegye, hogy azok orientálják a reformprogramokat és a nemzeti költségvetési előkészületeket;
- sajnálja, hogy a menetrend nem tesz említést annak lehetőségéről, hogy bevonják a Polgármesterek Szövetségét az erőforrás-hatékony területén történő erőfeszítésekbe, javasolja továbbá, hogy az Európai Bizottsággal közösen vizsgálják meg, hogy a Polgármesterek Szövetsége konkrétan milyen módon terjeszthető ki az olyan, az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés szempontjából alapvető alkalmazási területekre, mint a biodiverzitás és a földhasználat, a hulladék- és vízgazdálkodás, illetve a levegőszennyezés;
- konkrét fellépéseket javasol, melyek elsősorban az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és erőforrás-hatékony közlekedési és energiarendszerek felé való elmozdulást, a zöld közbeszerzések előmozdítását célozzák, a hulladékképződés megelőzésének optimalizálásán és a hulladékoknak egy körkörös anyag-gazdálkodás keretében erőforrásként történő kezelésén alapuló hulladékmentes társadalom célkitűzésének elérése mellett; javasolja továbbá a helyettesítés és az erőforrás-hatékony elmozdítását a nyersanyagok értékláncán belül; az ökoszisztéma-szolgáltatások hatékony felhasználását, védelmét és helyreállítását, valamint a beépített területek jelenlegi nagyságának csökkentését mindenhol, ahol az szükségesnek bizonyul.

Előadó	Michel LEBRUN (BE/EPP), a francia nyelvű közösség parlamentjének tagja
Referenciadokumentumok	A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Erőforrás-hatékony Európa – Az Európa 2020 stratégia keretébe illeszkedő kiemelt kezdeményezés COM(2011) 21 végleges A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemterve COM(2011) 571 végleges

I. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

1. véleménye szerint egy jövőorientált környezetvédelmi, éghajlati és energiapolitikának az úgynevezett „jó gazda” elvén kell alapulnia. Ez alatt a Régiók Bizottsága azt érti, hogy felelősek vagyunk azért, hogy a természeti erőforrásokkal oly módon és olyan intenzitással gazdálkodjunk, illetve azokat úgy használjuk fel, hogy biztosítsuk fenntarthatóságukat és megőrizzük sokféleségüket. Egy ilyen politika átfogó célja az olyan fejlődés, mely úgy felel meg napjaink nemzedékei szükségleteinek, hogy nem veszélyezteti a jövő nemzedékek saját szükségletei kielégítésére való képességét;

2. riasztónak tartja, hogy az Európai Unió napjainkban a fejlődés, a termelés és a fogyasztás veszélyes és nem járható útján halad, amint azt az Európai Bizottság a kiemelt kezdeményezésben megállapítja: „Nincs lehetőség arra, hogy továbbra is a jelenlegi szerkezetben használjuk fel az erőforrásokat”;

3. ezért ebben az összefüggésben üdvözlzi az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés elindítását, amelynek célja, hogy az erőforrás-hatékonyt az európai uniós politikák vezérelvévé tegye az alábbi területeken: energiaügy és alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság, közlekedés, nyersanyagok és alapanyagok, az áruk és szolgáltatások fenntartható fogyasztása és előállítása, hulladékgazdálkodás, föld- és ökoszisztéma-használat, mezőgazdaság és halászat. A kezdeményezés fontos funkciója, hogy szinergiákat hoz létre a különböző területek között, valamint támogatja az egyes érdekek és célok mérlegelő összevetését, ezzel egyidejűleg pedig közös, koherens és fenntartható koncepciót biztosít a források felhasználásához;

4. üdvözlzi a kiemelt kezdeményezés kedvező hatását az európai környezetvédelmi politikára. Az európai környezetvédelmi politika általában, és különösen az erőforrás-hatékonyra irányuló jelenlegi politika (például a természeti erőforrások fenntartható használatáról szóló tematikus stratégia) azonban a gazdasági fejlődésből és a természeti erőforrások kitermeléséből adódó kedvezőtlen környezeti hatások csökkentésére fekteti a hangsúlyt. A kiemelt kezdeményezés révén figyelmet kapnak a természeti erőforrások nem hatékony felhasználásának a gazdasági fejlődésre gyakorolt kedvezőtlen hatásai is. Így a kiemelt

kezdeményezés megadja a szükséges ösztönzést ahhoz, hogy a környezetvédelmi politikát jobban beágyazzák az EU gazdasági és termékpolitikájába;

5. örül annak, hogy a kiemelt kezdeményezés az Európai Unió törekvéseinek körét az összes természeti erőforrás – a hagyományos energiaforrások, továbbá az olyan biotikus és abiotikus nyersanyagok, mint a tüzelőanyagok, a biomassza, az ásványi anyagok, a fémek és a fa, a termőföldek és a halálománnyok, a talaj, a víz, a levegő –, valamint az ökoszisztémákhoz vagy a biológiai sokféleség védelméhez kapcsolódó szolgálatok felé megnyitja;

6. üdvözlzi, hogy az Európai Bizottság felkérte a Régiók Bizottságát, hogy már a döntéshozatali folyamat legelején nyilvánítson véleményt arról, hogy a helyi és regionális önkormányzatoknak milyen szerepet kellene játszaniuk e kezdeményezés végrehajtásában, különösen azokban az esetekben, amikor specifikus hatáskörökkel rendelkeznek a kezdeményezés vonatkozásában, főként az építéssel vagy a hulladékgazdálkodással kapcsolatos előírások terén. Ez lehetőséget teremt a Régiók Bizottságának arra, hogy már a jövőbeli politikák kidolgozásának kezdeti szakaszától hallassa a hangját;

7. teljes mértékben osztja az Európai Bizottság értékelését, mely szerint három kulcsfontosságú feltételnek kell megfelelni ahhoz, hogy ki lehessen használni a forráskímélő és alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság előnyeit. Ezek a következők: 1) a változásokra vonatkozó politikai akarat, 2) a politika és a befektetések hosszú távú tervezése, valamint 3) valamennyi polgár tudatossága, illetve hozzáállásának hosszú távú változása a források felhasználásával kapcsolatban. Ezen elvek kidolgozásáról és alkalmazásáról egy többszintű irányításon alapuló megközelítéssel kell gondoskodni. Ezzel összefüggésben emlékeztet arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatok rendkívül fontos szerepet játszanak e politikák kidolgozásában, végrehajtásában és értékelésében, ⁽¹⁾ amit az Európai Bizottság és az Európai Parlament már egyértelműen elismert;

Az Európa 2020 stratégia és az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés

8. nagyra értékeli, hogy az Unió elkötelezi magát a gazdasági fejlődés, a társadalmak jóléte és a természeti erőforrások felelős használata közötti szoros kapcsolat mellett;

⁽¹⁾ CdR 25/2009 fin, CdR 73/2011 fin.

9. úgy véli, hogy az erőforrás-hatékony gazdaságra való áttérés a jólét növekedését eredményezi a jelenlegi és a jövőbeli nemzedékek számára. E jólét egyik eleme lesz, hogy hatalmas lehetőségeket teremtsen majd a gazdaság, a kereskedelem és az innováció szempontjából. Hozzájárul az Unió versenyképességének előmozdításához, különösen azáltal, hogy csökkenti az anyagköltségeket és az energiafogyasztást, és a „zöld technológiák” ágazatában ösztönzi a foglalkoztatást;

10. hangsúlyozza, hogy a környezet és a levegőminőség javításához a szennyezési forrásokat érintő ambiciózus kibocsátáscsökkentési politikára van szükség, és határozottabb európai uniós politikát kér az üvegházhatású gázok kibocsátása, valamint a levegőszennyezés terén;

11. jelzi, hogy számos helyi és regionális önkormányzat fogadott már el és hajtott végre sikeresen az erőforrás-hatékony előmozdításra irányuló különböző politikákat és gyakorlatokat. Ezeket a kezdeményezéseket érdemes lenne uniós szinten megismerni és elismerni, hogy mindenki élvezhesse az egyesek által ezen a területen szerzett szakértelem előnyeit, és hogy a leghatékonyabb és legjobb teljesítményű kezdeményezéseket lehessen előmozdítani;

12. felhívja a figyelmet arra, hogy az Európai Bizottság kezdeményezésének szövegében nincs utalás arra a sokféle uniós politikai eszközre és stratégiára, amelyek már kezdenek foglalkozni az erőforrások hatékony felhasználásának kérdésével. Ilyen például a természeti erőforrások fenntartható használatára vonatkozó tematikus stratégia, a hulladékképződés megelőzésére és a hulladékok újrafeldolgozására irányuló tematikus stratégia, vagy a fenntartható fogyasztásról, termelésről és iparpolitikáról szóló cselekvési terv. Ezek a stratégiák példaként szolgálhatnak azon jövőbeli stratégiák elfogadása és végrehajtása során, amelyek a természeti erőforrások kezeléséhez tartozó más kérdésekre irányulnak;

13. rámutat arra, hogy az Európai Unió és tagállamai felelősek minden olyan kezdeményezés előmozdításáért, amely a globális erőforrás-hatékony javítására irányul. Ennek megfelelően a Régiók Bizottsága támogatja az Európai Bizottság által a 2012 júniusában tartandó Rio+ 20 konferencia előkészületeinek keretében javasolt összes kezdeményezést, különös tekintettel a finanszírozási források mozgósítását, valamint a magán- és állami beruházások ösztönzését célzó intézkedésekre, illetve azokra, amelyek egy hatékonyabb többoldalú globális irányítási rendszer fokozatos bevezetésére törekuszenek. A Régiók Bizottsága kéri, hogy ezt az irányítási rendszert úgy alakítsák ki, hogy tartalmazzon többszintű részvételi és együttműködési mechanizmusokat, amelyek lehetővé teszik a régiók és városok aktív részvételét az őket érintő témákban;

14. az Európai Bizottsághoz hasonlóan kéri az OECD 2009 júniusában elfogadott, a környezetbarát növekedésről szóló nyilatkozatában foglaltak gyors végrehajtását;

15. örömmel fogadja, hogy az Európai Unió és tagállamai támogatják az ENSZ Környezetvédelmi Programjának (UNEP) nemzetközi munkacsoportja által a fenntartható erőforrás-gazdálkodással kapcsolatban végzett munkát, valamint annak környezetbarát gazdaságra vonatkozó kezdeményezését;

16. sajnálja, hogy az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottságának tizenkilencedik ülésén nem sikerült elfogadni a fenntartható fogyasztási és termelési módokkal kapcsolatban a 2011–2021-es időszakra vonatkozó tízéves programozási keretet;

Kormányzás az Európa 2020 stratégia keretében

17. rámutat a környezetvédelmi és a szociálpolitika összefüggéseire. A kőolaj- és a földgáz-kitermelés csúcsa, amelyet egyesek szerint már elértünk, valamint az egyéb nyersanyagok kitermelésének csúcsa szükségszerűen magával vonja majd az árak emelkedését. Ennek első kárvallottjai a legkisebb jövedelműek és a legkisebb átlagjövedelmet felmutató régiók lesznek;

18. hangsúlyozza, hogy ágazatokon átívelő és összetett jellege miatt a kiemelt kezdeményezés hatékony irányítása és az Európa 2020 stratégia keretében elért haladás, az európai szemeszter és a növekedés éves elemzésének hatékony nyomon követése – a tagállami teljesítmények éves ellenőrzésén keresztül – alapvető fontosságú ahhoz, hogy az Európai Unió nagyobb hatékonyságot érjen el az erőforrás-felhasználás terén;

19. nyomatékosan megismétli, hogy tisztázni kell az Európa 2020 stratégia keretéhez tartozó kiemelt kezdeményezések költségvetési dimenzióját.⁽²⁾ A következő többéves pénzügyi keretnek tükröznie kell az erőforrás-hatékony gazdaságra vonatkozó kiemelt kezdeményezés törekvéseit, ez a kezdeményezés ugyanis az uniós költségvetésből finanszírozott számos politikával átfedésben van azáltal, hogy biztosítja az uniós intézkedések közös stratégiai kereten belüli összehangolását;

20. kéri, hogy a tagállamok által 2011. áprilisban előterjesztett nemzeti reformtervek értékelésekor az Európai Bizottság vegye figyelembe, hogy az egyes államok milyen mértékben elkötelezték az erőforrás-hatékony előmozdítása iránt;

21. emlékeztet arra, hogy az Európa 2020 stratégia sikere nagyrészt a helyi és regionális szinten hozott döntésektől függ majd. Ezért a Régiók Bizottsága támogatta, hogy a nemzeti reformtervekben említést tegyenek az Európa 2020 stratégiát szolgáló területi paktumoknak az európai, nemzeti, regionális és helyi közigazgatási hatóságok közötti többszintű partnerségek formájában történő bevezetéséről;⁽³⁾

22. ezért szorgalmazza az integrált helyi fejlesztést, amely döntő módon járulhat hozzá az ehhez a kiemelt kezdeményezéshez kapcsolódó célok eléréséhez;

23. alapvető fontosságúnak tartja, hogy a Régiók Bizottsága az Európa 2020 stratégia nyomon követésére létrehozott platformja segítségével részt vegyen az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés, valamint az erőforrás-hatékony gazdaságra irányuló integrált politika végrehajtásában;

⁽²⁾ CdR 73/2011 fin.

⁽³⁾ CdR 73/2011 fin, CdR 25/2009 fin.

Az erőforrás-hatékony Európához vezető út ütemterve

24. kéri, hogy a menetrend keretében 2013 végén javasolandó ütemterv, amely sorra rögzíti a mutatószámok és a célkitűzések meghatározásának és elfogadásának határidőit, feszebb legyen; a Régiók Bizottsága fontosnak tartja, hogy ezeknek a mutatóknak az elfogadására 2012 folyamán sor kerüljön. Az RB kéri még, hogy a mutatókról előzetesen egyeztessenek az illetékes helyi és regionális intézményekkel, hogy azok reálisak, és mind a kapacitások, mind pedig a pénzügyi feltételek szempontjából teljesíthetőek legyenek;

25. üdvözli az Európai Bizottságnak „Az erőforrás-hatékony Európa megvalósításának ütemtervében” foglalt, arra irányuló javaslatát, hogy a politikák kidolgozásának alapját képező átláthatóság és hatékonyság biztosítása érdekében korlátozott számban fogadjanak el mutatószámokat. Ez utóbbiakat fontosságuk, helyállóságuk, megbízhatóságuk és pontosságuk mértéke alapján kellene kiválasztani, és a lehető legszélesebb körben el kellene ismerni;

26. felszólítja az Európai Bizottságot, hogy vegye fontolóra egy „kosár” elfogadását, amely elsősorban négy erőforrás-felhasználási mutatóból állna. Ezek: a földlábnyom, a nyersanyag-felhasználás (biodiverzitás, biológiai és ásványi erőforrások), a vízlábnyom és az üvegházhatású gázok kibocsátása. Ezek a mutatók viszonylag könnyen mérhetőek, mégis jó jelzést adnak erőforrás-felhasználásunkról és annak kihatásairól, és kiegészítenék a környezeti hatásokat mérő és az erőforrás-hatékonysággal összefüggő mutatókat;

27. megismétli, hogy a kommunikációs és figyelemfelkeltő kampányok hasznos eszközöként el kell fogadni egy olyan globális mutatót, amilyen az „ökológiai lábnyom”. Világossá kell azonban tenni, hogy az efféle mutató magas aggregálási szintje miatt a politikák kidolgozásához csak korlátozott mértékben használható; az adatokat és a módszertant harmonizálni kellene az országok között, és az Európai Bizottság segíthet ennek elérésében;

28. üdvözli az Európai Bizottság javaslatát, amely támogatja, hogy az erőforrás-hatékonyság terén korlátozott számban fogadjanak el egyszerre nagyra törő, számszerűsített, pontos és koherens célokat. Ezeknek a céloknak például a 26. pontban említett négy mutató alapján mért állapot javítását, egyebek között a leburkolt talaj területének zéró növekedését, vagy a hulladékmegelőzés és -újrahasznosítás arányának növekedését kellene kitűzniük;

29. kéri az Európai Bizottságot, hogy a mutatókra és célkitűzésekre vonatkozó értékelésében vizsgálja meg azoknak a politikáknak a megvalósíthatóságát, amelyeket a helyi és regionális önkormányzatok e mutatók és célkitűzések alapján újtjukra indíthatnának;

30. ismételten kéri, hogy az Európai Bizottság vegye bele a mutatókat a növekedésről szóló éves elemzésébe, amely 2012-től a gazdasági szemeszter elindítója lesz, és ezáltal szerves részévé válik az Európa 2020 stratégiára vonatkozó nemzeti jelentések rendszerének, valamint meghatározza az arról folyó viták irányát, hogy a reformprogramokat és a nemzeti költségvetési előkészületeket hogyan kell összhangba hozni az Európa 2020 stratégiával;

31. amellet emel szót, hogy ezek az erőforrás-felhasználási mutatók szerves részét képezzék az Európai Bizottság és a tagállamok által tett politikai javaslatok hatásvizsgálatainak. Az Európai Bizottságnak iránymutatásokat és eszközöket kellene biztosítania ahhoz, hogy a tagállamok, a helyi és regionális önkormányzatok, a vállalkozások és egyéb entitások egyszerűen és hatékonyan használhassák ezeket a mutatókat;

32. megjegyzi, hogy az erőforrások megőrzése terén leküzdendő kihívások nagysága és sokfélesége következtében az európai, nemzeti, helyi és regionális szinten rendelkezésre álló összes eszköz mozgósítására szükség van. Az európai és nemzeti szintű eszközök között szerepel a környezetvédelmi szempontoknak a gazdaság- és termékpolitikába való fokozott integrációja, helyi szinten pedig a Polgármesterek Szövetsége tekinthető olyan eszköznek, amely hatékonyan bizonyult az energiaügyek területén;

33. arra kéri a nemzetközi, európai, nemzeti és nemzeti szint alatti intézményeket, hogy ezzel kapcsolatban vegyék számba a Polgármesterek Szövetségének aláírói (több mint 40 országban mintegy 3 000 település és több mint 100 régió) által már összegyűjtött széles körű tapasztalatokat és eredményeket;

34. arra kéri az Európai Bizottságot és a többi uniós intézményt, hogy együtt alakítsanak ki olyan konkrét mechanizmusokat, amelyek lehetővé teszik a Polgármesterek Szövetsége által szerzett tapasztalatok megosztását globális partnereinkkel, például az EU, valamint a déli és keleti partnerség városai és régiói közötti, illetve a fejlődő országokkal folytatott helyi és regionális szintű együttműködés támogatását az erőforrás-hatékonyság terén;

35. sajnálja, hogy a menetrend nem tesz említést annak lehetőségéről, hogy bevonják a Polgármesterek Szövetségét az erőforrás-hatékonyság területén történő erőfeszítésekbe; ezért sürgeti az Európai Bizottságot, hogy tegyen lépéseket a Polgármesterek Szövetségének erre a területre való bevonása érdekében;

36. javasolja továbbá, hogy az Európai Bizottsággal közösen vizsgálják meg, hogy a Polgármesterek Szövetsége konkrétan milyen módon terjeszthető ki az olyan, az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés szempontjából alapvető alkalmazási területekre, mint a biodiverzitás és a földhasználat, a hulladék- és vízgazdálkodás, illetve a levegőtisztaság (CdR 164/2010 fin);

37. az európai vízkincs megőrzésére irányuló terv előkészítésére való tekintettel külön kéri, hogy az Európai Bizottság a Régiók Bizottságával együttműködésben 2012-ben terjessze ki a Polgármesterek Szövetségét az integrált vízgazdálkodásra irányuló 20-20-20-as célkitűzésekre, amint arra az RB a CdR 5/2011 fin jelű véleményében rámutatott;

38. határozottan támogatja egy átmeneti platform létrehozását az erőforrás-hatékonysággal kapcsolatban, amelyben különböző szereplők vennének részt, és amely magában foglalja a különböző közigazgatási szintekhez tartozó, elsősorban a regionális és helyi szintet képviselő döntéshozókat. ⁽⁴⁾ Ez a platform foglalkozhatna az érintett politikák összekapcsolásával, és segíthetné a célok és az átmenetet gátló akadályok azonosítását;

⁽⁴⁾ A Környezetvédelmi Tanács 2010. decemberi következtetései.

39. támogatja az Európai Bizottság álláspontját az erőforrások hatékony felhasználásához kapcsolódó programokat irányító ügynökségek hálózatba szervezéséről, és bevált gyakorlatok egymással való megosztásáról. A Régiók Bizottsága ezenkívül kéri az Európai Uniót, hogy ott, ahol nincsenek ilyenek, támogassa az erőforrás-hatékonysággal foglalkozó nemzeti, regionális és helyi ügynökségek létrehozását. A meglévő ügynökségek hatásköreit az erőforrás-felhasználást érintő összes kérdésre ki lehetne terjeszteni, a hatóságok, a vállalkozások, valamint a polgárok tájékoztatása, illetve tanácsokkal való ellátása érdekében az erőforrás-hatékonysággal kapcsolatban létező és rendelkezésre álló intézkedésekkel és megoldásokkal kapcsolatban;

Az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés megvalósításának elemei

40. hangsúlyozza, hogy az erőforrás-hatékony Európának nemcsak technológiai innovációra lesz szüksége, hanem társadalmi-gazdasági rendszerének innovációjára is: új termelési és fogyasztási viselkedési modellekre, életmódváltásra és új kormányzási modellekre, valamint a rendszerinnovációra irányuló stratégiai kutatási programra;

41. különösen fontosnak tartja, hogy megfelelő változások történjenek az infrastruktúra terén, elősegítendő az intelligens hálózatok kialakítását annak érdekében, hogy a kis- és középvállalkozások, valamint a szövetkezetek képessé váljanak saját zöld energiájuk előállítására, és a régiók közötti megosztásra. Arra kéri az Európai Bizottságot, hogy hívjon össze konferenciát a helyi és regionális önkormányzatok és az érintettek részvételével, ami megadhatja a kezdő lökést az európai energiatermelés átalakításának;

42. kijelenti, hogy a kiemelt kezdeményezés célkitűzéseinek elérése egy sor intézkedést von majd maga után, például az uniós tagállamok költségvetési és gazdaságpolitikáinak módosítását, valamint olyan adóreformok végrehajtását, amelyek az erőforrások hatékony felhasználására ösztönöznek; arra is szükség lesz, hogy a nemzeti számlákban előtérbe helyezték az erőforrás-hatékonyság kérdését, támogatva eközben a külső költségek integrációját a megfelelő árrögzítés, a szennyezés költségének – a fogyasztó védelme mellett – a szennyzővel történő megfizetése, valamint a környezetre káros következményekkel járó támogatások fokozatos eltörlése érdekében;

43. úgy véli, hogy az erőforrás-hatékony és alacsony szén-dioxid-kibocsátású európai közlekedési rendszer kidolgozása a kiemelt kezdeményezés sikerének egyik fontos eleme. Ebben az összefüggésben fontos ügyelni arra, hogy csökkentjük az autógyártáshoz szükséges energia- és nyersanyagmennyiséget, és hogy ilyen értelemben támogassuk az ágazatot, elősegítve a drasztikus fogyasztáscsökkentést, valamint hogy olyan közlekedési rendszereket alakítsunk ki, amelyek összességükben egyre kevesebb erőforrást emésztenek fel;

44. nagyra értékeli, hogy a víztakarékossági intézkedéseket és az erőforrás-hatékonyság növelését előtérbe helyező európai vízpolitika előmozdítását felvették a kiemelt kezdeményezésbe. A Régiók Bizottsága „A helyi és regionális önkormányzatok szerepe a fenntartható vízgazdálkodás előmozdításában” című előzetes véleményében⁽⁶⁾ fogalmaz majd meg ajánlásokat ezzel a témával kapcsolatban;

Alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság és erőforrás-hatékony energiarendszer

45. sajnálja, hogy a jelenleg megvalósítás alatt álló energia-hatékonysági politikák nem teszik lehetővé az európai energia- és éghajlatügyi csomag 2020-ig terjedő célkitűzéseinek elérését. Az energiahatékonyt kötelező célkitűzéssé kellene tenni, és annak jelentős mértékben hozzá kellene járulnia az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése érdekében 2050-ig rögzített célkitűzésekhez;

46. kéri az Európai Bizottságot, hogy a közelmúltban elfogadott, az energiahatékonyra vonatkozó 2011. évi tervét⁽⁶⁾ követő jogalkotási és pénzügyi kezdeményezéseiben továbbra is az építőipari, a szolgáltatási és a közlekedési ágazatokra összpontosítson;

47. újra megerősíti, hogy az építőipari ágazatnak megfelelő jogszabályi és pénzügyi ösztönzéseket kellene kapnia az energiahatékonyt célzó felújítási arány növeléséhez;

48. felhívja a figyelmet arra, hogy minden érintett gazdasági ágazatban, így az építési ágazatban is biztosítani kell az energiahatékony terén kompetens és elérhető munkaerő képzését és felvételét. A Régiók Bizottsága javasolja, hogy vezessenek be európai stratégiát e munkaerő figyelmének felkeltése és képzése érdekében; ebben az összefüggésben hangsúlyozza, hogy a kiemelt kezdeményezések és a kapcsolódó innovatív intézkedések az EU számos különböző ágazatában és szakmai területén tartogatnak lehetőségeket a magas képzettséget igénylő és hosszú távú munkahelyek létesítésére;

49. kéri az Európai Bizottságot, hogy az épületek felújításával kapcsolatban az energiatakarékosságról szóló jövőbeli irányelve útján konkrét intézkedésekre tegyen javaslatot, és hogy a 2013 utáni időszakban az európai épületek helyreállítására és energiahatékony felújítására irányuló többéves költségvetési tervben elegendő összeget helyezzen tartalékba. Ezeket az intézkedéseket össze kellene kapcsolni az alacsony energiafelhasználású épületekre vonatkozó finanszírozási stratégiával;

50. felhívja az Európai Bizottságot, hogy tegyen javaslatot az energiahatékonyt az Európai Unióban mérő, a helyi és regionális önkormányzatok szintjén is alkalmazható módszert tartalmazó egységes rendszerre;

51. üdvözli az Európai Bizottság azon célkitűzését, hogy sikerre kívánja vinni az erőforrásokat hatékonyan felhasználó, alacsony üvegházhatásúgáz-kibocsátású gazdaságra való áttérést;⁽⁷⁾

52. kéri, hogy a többéves pénzügyi keret megfelelő módon tükrözze ezeket a célkitűzéseket, többek között azáltal, hogy további finanszírozást bocsát a helyi és regionális szintek rendelkezésére;

53. elismeri az európai kibocsátás-kereskedelmi rendszer mint olyan eszköz fontosságát, amely az általa lefedett ágazatokban – villamosenergia-termelés, a nagy energiafelhasználású iparágak, és a jövő évtől a légi közlekedés – a befektetéseket azáltal orientálja, hogy pénzügyileg jutalmazza az alacsony szén-dioxid-kibocsátást elősegítő beruházásokat; reméli továbbá, hogy a rendszer hatékonysága 2012 után javulni fog;

⁽⁶⁾ COM(2011) 109 végleges.

⁽⁷⁾ COM (2011) 112 végleges.

⁽⁵⁾ CdR 5/2011.

54. ugyanakkor szót emel amellett, hogy az európai kibocsátás-kereskedelmi rendszer nagyobb szerepet játsszon az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák előmozdításában, amennyiben ezek a technológiák az erőforrás-felhasználási mutatókkal mért állapot javulásához is hozzájárulnak, és nem fokozzák a környezeti kockázatokat;

55. ezért támogatja az Európai Bizottság arra irányuló terveit, hogy a jelenlegi kibocsátási jogok egy részét kivonják a piacról annak érdekében, hogy ösztönözzék az Európai Unió áttérését az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra;

56. támogatja, hogy olyan talajgazdálkodási gyakorlatokat vegyenek fel a menetrendbe, amelyek még jobban elősegítik a szén-dioxid megtartását a földben, és emlékeztet arra, hogy a talajok organikusanyag-tartalma egyéb előnyökkel is jár a környezet, a mezőgazdaság és a talajok, illetve a talajtermékenység megőrzése szempontjából;

57. ugyanakkor sajnálja, hogy a mezőgazdasági ágazatnak az éghajlatváltozás hatásainak mérséklésére való képessége az információközlésre és az elszámolásra vonatkozó ENSZ-jegyzőkönyvekben és a Kiotói Jegyzőkönyvben több különböző kategóriára van felaprózva, miközben erre az ágazatra alapvető szerep hárul az erőforrások hatékony és fenntartható felhasználásában;

58. hangsúlyozza annak fontosságát, hogy egyensúlyt találjunk a bioüzemanyagoknak az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságban való használata és a biodiverzitás védelme, a vízgazdálkodás és általában véve a környezet megóvása és a világelelmélet között;

59. hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az energiahatékonysági politikák szociális intézkedésekkel egészüljenek ki, amelyek lehetővé teszik a leghátrányosabb helyzetű rétegek és régiók számára, hogy hozzáférjenek a hatékony energetikai szolgáltatásokhoz;

Fenntartható fogyasztás és termelés

60. kéri az Európai Bizottságot, hogy biztosítsa az Európai Uniónak a fenntartható termelésre és fogyasztásra, illetve a fenntartható iparpolitikára vonatkozó cselekvési terve végrehajtásának hatékonyságát, valamint hogy alkalmazzon szélesebb körű megközelítést;

61. amellett emel szót, hogy a termékpolitika területén az Európai Bizottság támogassa a „top runner” megközelítést, és ahhoz még több olyan visszatartó erejű eszközt társítson, amelyek eltávolítják a piacról a legrosszabbul teljesítő termékeket, valamint olyan ösztönző eszközöket, amelyek a legjobb termékeket jutalmazták és meggyorsítják azok piaci bevezetését;

62. az új, erőforrás-hatékony termékek vagy szolgáltatások létrehozása érdekében ösztönzi az ökoinnovációt, mint az erőforrás-hatékonyság, a versenyképesség és a munkahelyteremtés elérésének legfőbb eszközét. Az ökoinnovációra vonatkozó jövőbeli cselekvési tervnek új, a helyi és regionális önkormányzatokat bevonó partnerségeket kellene bevezetnie az innováció terén;

63. ismételten hangsúlyozza, hogy elkötelezett aziránt, hogy a helyi és regionális önkormányzatok körében előmozdítsa a zöld közbeszerzések alkalmazását;

64. kéri, hogy a zöld közbeszerzések terén kötelező célokat rögzítsenek a nemzeti kormányok és az európai intézmények számára, valamint hogy a jogi érthetőség javítása és használatuk általánossá tétele érdekében a zöld közbeszerzéseket alkotóelemként illesszék be a jövőbeli közbeszerzési irányelvbe;

65. az erőforrás-hatékonyság előmozdítása érdekében felszólít a környezetbarát tervezésről szóló irányelv és annak végrehajtási intézkedései alapos felülvizsgálatára azzal, hogy annak alkalmazási körét terjesszék ki a környezetre jelentős hatást gyakorló, nem energiával kapcsolatos termékekre,⁽⁸⁾ továbbá szorgalmazza életciklus-elemzési módszerek kialakítását a termékek és a szolgáltatások számára, illetve annak elősegítését, hogy a régiók és települések ezekhez könnyen hozzáférhessenek, hogy döntéseikhez az eddigieknél jobb iránymutatást kapjanak;

66. kéri, hogy hozzanak intézkedéseket a termékek és szolgáltatások szervezett, illetve visszaélést sejtető elavulttá nyilvánítása ellen a termékek élettartamának növelése és javíthatóságának biztosítása, továbbá az elhasználódásukat követő újrahasznosíthatósága érdekében. Fontosnak tartja a fentieket előmozdító gazdasági és ágazati kezdeményezések támogatását;

67. ösztönzi a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer (EMAS) – mint egy piaci alapú, a szervezetek általi erőforrás-gazdálkodással foglalkozó eszköz – fokozottabb igénybevételét, különösen a helyi és regionális önkormányzatok részéről. A Régiók Bizottsága szerint az ebben a rendszerben való részvételt akkor lehetne növelni, ha meg lehetne szüntetni vagy csökkenteni lehetne a vonatkozó költségeket, valamint ha a tagállamokat megkérnék, hogy rögzítsék az EMAS-ban hivatalosan részt vevő szervezetek számával kapcsolatos saját célkitűzéseiket;

68. nyomatékosan kéri az Európai Bizottságot, a tagállamokat, valamint a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy fokozzák azokat az intézkedéseket, amelyek célja, hogy felhívják a fogyasztók és a vállalkozások figyelmét fogyasztásuk környezeti és társadalmi hatásaira. Az ilyen intézkedések között szerepelnek például a címkézési tervek, a fenntartható fogyasztás beépítése az oktatási és képzési rendszerekbe, valamint az ökológiai jellegű kereskedelmi érvek ellenőrzésének megerősítése;

Az Európai Unió „körkörös gazdaság” alakítása

69. szót emel a hulladékképződés megelőzésének optimalizálásán és a hulladékoknak egy körkörös anyaggazdálkodás keretében erőforrásként történő kezelésén alapuló hulladékmentes társadalom célkitűzésének elfogadása mellett;

70. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a települési hulladék ártalmatlanításának legáltalánosabb formáját továbbra is a hulladék lerakóban való elhelyezése jelenti. A Régiók Bizottsága ezért kéri az Európai Bizottságot, hogy fordítson különös figyelmet a hulladékokkal kapcsolatban meglévő uniós jogszabályok végrehajtására és alkalmazására, mely alapvetően fontos eleme az erőforrás-hatékonyság előmozdításának;

⁽⁸⁾ A 2009/125/EK irányelv 21. cikke.

71. nyomatékosan kéri az európai intézményeket, a tagállamokat, valamint a helyi és regionális hatóságokat, hogy hatékony intézkedéseket hozzanak az ellen, hogy a hulladékok az előírásoknak nem megfelelő kezelő létesítményekbe szivárognak ki akár az Unióban, akár azon kívül, továbbá hogy az értéklánc teljes hosszán javítsák az európai újrahasznosító iparágak versenyképességét, ösztönözzék az innovációt az erőforrás-hatékonyság és az újrahasznosítható termékek tervezése területén, hozzanak létre gazdasági ösztönzőket vagy új, piaci alapon működő eszközöket a másodlagos nyersanyagok újrahasznosítása és előnyben részesítése érdekében, valamint az újrahasznosított anyagok esetében optimalizálják a hulladék státusz megszüntetésére és minőségére vonatkozó kritériumok kidolgozását és használatát, e tekintetben figyelembe véve az Európai Bizottság által a hulladék státusz megszüntetésének kritériumaira vonatkozóan jelenleg végzett munkákat. A Régiók Bizottsága azt is kéri, hogy fordítsanak különös figyelmet az olyan nyersanyagokat tartalmazó termékekre, amelyeknél hiányra lehet számítani, különös tekintettel a ritkaföldfémekre;

72. ösztönzi a tagállamokat és a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy a hulladékokról szóló keretirányelv 29. cikkének megfelelően nagyra törő hulladékmegelőzési programokat, a hulladékmegelőző intézkedések esetében pedig világos mennyiségi referenciaszinteket fogadjanak el; ⁽⁹⁾

73. kéri az Európai Bizottságot, hogy különösen a biológiai hulladékkezelés megelőzését és az élelmiszer-hulladékok csökkentését mozdítsa elő, és továbbra is támogassa a hulladékkezelés megelőzésének európai hetét, amelyet számos régióban és városban siker koronázott;

74. hangsúlyozza, hogy a helyi és regionális önkormányzatok rendkívül fontos szerepet játszanak az újrahasznosítási és újrafelhasználási piacok fejlesztésében. Ebből a szempontból a Régiók Bizottsága ismételtlen kéri, hogy az elektronikus hulladékok újbóli felhasználása területén tiszta és pontos célokkal egészítsék ki az elektromos és elektronikus berendezések hulladékaikról szóló irányelvet, biztosítva, hogy a gyártó felelőségének elve teljes körűen bekerüljön a szabályozásba;

75. felhívja a figyelmet arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatok nagy mozgástérrel rendelkeznek ahhoz, hogy az újrahasznosítást az Európai Unió jelenlegi célkitűzésein túlmenően is előmozdítsák. Számos fejlett város és régió már most is jócskán meghaladja az újrahasznosítással és a hulladéklerakás helyettesítő megoldásaival kapcsolatos minimális európai célokat, és a hulladéklerakók vagy a hulladékégetés esetében jelenleg a zéró hulladék célját, a háztartási hulladékok esetében pedig magas újrahasznosítási szint elérését tűzik ki maguk elé. Ennek keretében a Régiók Bizottsága arra ösztönzi az Európai Uniót és a tagállamokat, hogy továbbra is támogassák az újrahasznosítás előmozdítására szánt és a jól teljesítő városok és régiók által használt eszközök bevezetését, különösen az ezen a területen legkevésbé fejlett régiókban;

76. kéri az Európai Bizottságot, hogy a hulladékokról szóló keretirányelvben előírtaknak megfelelően gyorsítsa fel a hulladékképződés megelőzése terén meghatározott kötelező érvényű európai célok bevezetéséből, valamint a szilárd települési hulladékok újrahasznosítása terén meghatározott jelenlegi kötelező

érvényű cél megemeléséből származó előnyök értékelését. Ez utóbbi intézkedés 500 000 új munkahely létrehozását eredményezheti Európában; ⁽¹⁰⁾

Hatékony nyersanyag-felhasználás (ásványi anyagok, erdők és biomassza)

77. üdvözli, hogy az Európai Bizottságnak az „Erőforrás-hatékony Európa” kiemelt kezdeményezés keretében közzétett, „Az árupiacokkal és a nyersanyagokkal kapcsolatos kihívásokkal való szembenézés” című közleménye ⁽¹¹⁾ tartalmazza az erőforrás-hatékonyságot;

78. nyomatékosan kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy még inkább mozdítsák elő a helyettesítést és az erőforrás-hatékonyságot a nyersanyagok értékláncán belül, amelynek része a piacutatás, a kitermelés, a feldolgozás, az újrahasznosítás, az ökotervezés, az ipari ökológia és az erőforrás-hatékony termelés is;

79. ösztönzi a tagállamokat és a régiókat, hogy az Európai Bizottság további támogatása mellett határozzák meg az ásványi anyagokkal kapcsolatos fenntartható és erőforrás-hatékony politikáikat, valamint hogy az ásványi anyagok esetében dolgozzanak ki területrendezési politikát, és világos eljárást vezessenek be a kitermelés engedélyezésére;

80. üdvözli az Európai Bizottságnak a nem energiával kapcsolatos bányászatról és a Natura 2000 követelményeiről szóló iránymutatásait, ⁽¹²⁾ és felszólít arra, hogy a jövőben ezeket a kérdéseket integrált módon közelítsék meg;

81. tudomásul veszi, hogy a Tanács felkérte az Európai Bizottságot, hogy javasoljon intézkedéseket az ipari felhasználásra szánt, erdőgazdaságból és a megújuló energiák ágazatából származó nyersanyagok ellátási problémáinak kezelésére;

82. kéri, hogy az egész Unióban kötelező tanúsítási rendszert, valamint a biomassza energetikai célú és a fenntartható módon kezelt erdőkből származó fa használatára ösztönző intézkedéseket fogadjanak el. A Régiók Bizottsága felhívja a figyelmet arra, hogy a helyi és regionális önkormányzatok e tekintetben irányító szerepet játszhatnak;

83. megismétli azt a kérését, hogy az Európai Bizottság terjesszen elő javaslatokat a kötelező erejű minimális fenntarthatósági kritériumokra vonatkozóan a szilárd és gáz halmazállapotú biomassza-forrásoknak a villamos energia, a fűtés és a hűtés területein történő használatával kapcsolatban; ⁽¹³⁾

Biodiverzitás, ökoszisztéma-szolgáltatások és földhasználat

84. megerősíti, hogy a biodiverzitással kapcsolatos új, 2020-as célkitűzés keretében a tagállamok által meghatározott, és „A biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia” című dokumentumban ⁽¹⁴⁾ bemutatott ökoszisztéma-szolgáltatások hatékony használata, védelme és helyreállítása alapvető fontosságú az erőforrás-hatékonyság érdekében;

⁽¹⁰⁾ CEE Bankwatch 2011, EEB & FoEE 2011.

⁽¹¹⁾ COM(2011) 25 végleges.

⁽¹²⁾ EC guidance on undertaking non-energy extractive activities in accordance with Natura 2000 requirements („Iránymutatások a nem energiával kapcsolatos bányászatról és a Natura 2000 követelményeiről”), http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/nee_n2000_guidance.pdf.

⁽¹³⁾ CdR 312/2010 fin.

⁽¹⁴⁾ COM (2011) 244 végleges.

⁽⁹⁾ CdR 47/2006 fin.

85. üdvözli, hogy az Európai Unió biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő stratégiája segítséget nyújt a biológiai sokféleség értékének elismerése terén folyó munkák előbbre vitelében – például a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások gazdasági értékének elismerésével, valamint a strukturális alapokat kezelő hatóságok arra való ösztönzésével, hogy a természeti tőkébe mint a jövő nemzedékeinek örökségébe, egyben pedig a gazdasági fejlődés forrásába fektessenek. A stratégia támogatja továbbá a KAP-nak a biodiverzitáshoz nyújtott támogatása előmozdítását, az ökológiai rendszerek helyreállításával kapcsolatos rész cél meghatározását és a „zöld infrastruktúra” létrehozásának előmozdítását;

86. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy korábbi ajánlásaival ellentétben nem ismerik el kellően azt, hogy a helyi és regionális önkormányzatok kulcsszerepet játszanak majd e stratégia sikerében;

87. felkéri az Európai Uniót és a tagállamokat, hogy indítsanak olyan helyi és regionális kísérleti projekteket a biológiai sokféleség megőrzésével, így többek között az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség gazdaságtanával (TEEB) kapcsolatban, amelyek támogatják a helyi és regionális önkormányzatokat a „TEEB Report for Local and Regional Policy Makers” („Jelentés a helyi és regionális döntéshozók figyelmébe az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség gazdaságtanáról”) című nemzetközi jelentésben⁽¹⁵⁾ meghatározott eszközök elfogadása és végrehajtása terén;

88. megjegyzi, hogy az éghajlatváltozás elleni küzdelem legfontosabb elemeinek számító természetes és természetközeli élőhelyek, azaz többek között a legelők, a lápok, a hangafüves pusztaságok és a mocsarak hanyatlása továbbra is az egyik legfőbb gondot jelenti. A Régiók Bizottsága tehát arra ösztönzi az Európai Uniót, a tagállamokat, valamint a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy kezdjék el az ezen ökoszisztémák megőrzésére és helyreállítására irányuló releváns programok kidolgozását;

89. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az urbanizáció és a közlekedési hálózatok egyre nagyobb hatást gyakorolnak a talajra, és ezáltal növelik a talaj lezáródási szintjét, minek következtében csökken a víz beszívargása, nőnek az árvizek és az eróziós kockázatok, töredezetté válnak az élőhelyek és az állatvilágok, a városokban fokozódik a hősziget-hatás és ennek következtében azok egyre kiszolgáltatottabbak lesznek a hőhullámoknak és az éghajlatváltozásnak;

90. ösztönzi a tagállamokat arra, hogy működjenek együtt a helyi és regionális önkormányzatokkal a földhasználattal és a területrendezéssel kapcsolatos integrált tervezési rendszereik olyan kialakításában, hogy azok képesek legyenek hozzájárulni a fenntartható városi benépesítési sémák megvalósításához, egy sor ösztönző intézkedés létrehozásához annak érdekében, hogy a zöld területek és a vidéki térségek használata helyett inkább a paragon lévő területek újbóli használatát helyezték előtérbe, valamint egy a paragon lévő területekről készített adatbázis kialakításához és végül ahhoz, hogy csökkentsék a beépített területek jelenlegi nagyságát mindenhol, ahol az szükségesnek bizonyul;

91. újra megerősíti, hogy a talajról szóló keretirányelv elfogadásának célkitűzését magában foglaló, a talajvédelemmel kapcsolatos közös tematikus stratégiának továbbra is az Európai Unió jövőbeli környezetvédelmi politikája alá kell tartoznia;

Erőforrás-hatékony közös agrárpolitika, közös halászati politika és kohéziós politika

92. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a kereskedelmi forgalomban levő becsült halkészletek meghaladják a biztonságos biológiai határértékeket. A Régiók Bizottsága tehát megismétli azt a kérését, hogy a közös halászati politika alapvető vezérelveként 2015-ig fogadják el a legnagyobb fenntartható hozam célkitűzését;⁽¹⁶⁾

93. támogatja az Európai Bizottság „Az Európa 2020 kereti közötti fenntartható növekedéshez hozzájáruló regionális politika” című közleményében⁽¹⁷⁾ ajánlott megközelítést;

94. külön szót emel amellett, hogy a strukturális alapok nagyobb mértékben vegyenek részt a kiemelt kezdeményezés megvalósításában, és felkéri a strukturális alapokat kezelő hatóságokat, hogy inkább az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságba, az ökoszisztéma-szolgáltatásokba és a biológiai sokféleségbe, valamint az ökoinnovációba fektessenek;

95. támogatja továbbá az erőforrás-hatékonyságba történő beruházások optimalizálását;

96. határozottan úgy véli, hogy az intelligens, fenntartható és inkluzív fejlődés a helyi és regionális önkormányzatok – mint a változás és a társadalmi-gazdasági fejlődés motorjai – révén valósítható meg az EU-ban és annak határain túl.

Kelt Brüsszelben, 2011. október 11-én.

a Régiók Bizottsága
elnöke
Mercedes BRESSO

⁽¹⁵⁾ <http://www.teebweb.org>.

⁽¹⁶⁾ CdR 218/2009 fin.

⁽¹⁷⁾ COM(2011) 17 végleges.